

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hoče sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odgovora. — Določniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo Koroška cesta št. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petstovrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Nezaprete reklamacije so poštne proste.

Slovenska kmetijska šola.

Nenavaden in dragocen piruh nam prinašajo naši slovenski deželni poslanci iz Gradca: slovensko kmetijsko šolo za Spodnji Štajer. Z enakim uspehom, ki bi imel za naše kmečko ljudstvo toliko pomena, se še slovenski poslanci niso nikdar vrnili v svoje volilne okraje. Žal, da ne bo vsa naša slovenska javnost v sedanjem trenutku, ko so duhovi zaradi volilnega boja že razburjeni in obrnjeni na celo druge predmete, temu dogodku pripisala one važnosti kakor si zasluži.

Toda pristaši Kmečke zveze so si tudi v sedanjih bojnih časih ohranili mirno kri in jesen pogled. Za to tudi ob koncu trdega boja, ki so ga bili slovenski poslanci skozi par let za slovensko kmetijsko šolo, ne glede na kake večje ali manjše razlike v političnem mišljenju, pristopajo k slovenskim deželnim poslancem ter jim kličejo:

Hvala Vam v imenu slovenskega kmečkega stanu za Vaš trud!

Nemščina v ljudskih šolah.

Celjska narodna stranka podpira, po svojem programu tudi nemščino v ljudskih šolah. Razmišljeval sem o tem, a veljavnih razlogov za to ne najdem. Zdi se mi, kakor bi vstali stari oči, koje smo zagreblili pred 50 leti k večnemu počitku, ker takrat so v resnici še nekateri želeli si nemščino v ljudske šole, a ne radi potrebe, ampak zato, ker se jim je zdel človek bolj imeniten, ki je govoril nemški. Dandanes pa je vse to drugače. Naše ljudstvo se je prepričalo, da sledna minuta, ki se v ljudskih šolah porabi za nemščino, ni nič drugega, kakor potrata časa, ki bi se plodonosno lahko porabil za druge potrebnejše predmete. Seveda so nemčurji, kot so vražniki slovenskega ljudstva, drugih nazorov. Celjski gospodje tako imenovane narodne stranke so pa ali nazadnjaki, ali nemčurji, ker podpirajo nemščino, kar se z današnjimi nazori slovenskega ljudstva več ne strinja.

A kako je vendar s to blaženo nemščino, kakšen namen ima in koliki je dobiček za trud, ki ga za ta predmet porabijo učitelji in otroci? Na to kar hitro odgovorimo: namen je, kakor že prej rečeno, potrata časa, dobiček pa sproti izgine, kakor led na topli peči, kar z naslednjim dokažemo.

V slovenskih ljudskih šolah se uči nemščina navadno od tretjega šolskega leta naprej. To bi bilo

šest let. Prva tri leta se porabi na teden recimo tri, zadnja tri leta pa štiri ure. Ker so pa v 7. in 8. šolskem letu otroci poletnega obiskovanja prosti, katere pravice se povsod poslužujejo, ostane toraj za nemščino samo 5 let, in sicer 3 leta po 3 in 2 leti po 4 ure na teden.

A predno o tem dalje računimo, seštejmo šolske počitnice. Teh je letos: nedelje in četrtki 105 dni, vel. poč. 61 dni, o božiču 6, razun četrtka in nedelje, kar smo že prej zaračunili, istotako o veliki noči 6 dni, o binkošti 3 dni, za spoved in obhajilo 4 dni, drugih praznikov pa, ki padajo na šolske dneve, je letos 7. — Vseh prostih dni je toraj 192, šolskih pa 173, to je 34.6 šolskih tednov, po 5 šolskih dni. V treh letih po 3 ure na teden in v dveh letih po 4 ure na teden je vseh nemških ur 588, ali 24 in en pol dni! — Koliko se doseže v tem tako recepljenem času, si lahko mislimo! Nemščina v slovenskih ljudskih šolah nima toraj toliko uspeha, kakor če bi dali slovenskega otroka na 49 dni v nemško hišo, kjer bi imel priložnost slišati in govoriti nemški jezik po 12 ur na dan! Slabega obiska, pozabljivosti otrok, mnogih krajevnih počitnic in mnogo drugih zadržkov pri tem nismo v poštev vzeli, kar tudi dosti znese. To pa, kolikor so se otroci naučili nemškega, pozabijo večinoma pozneje, ko izstopijo iz šole, ker nimajo priložnosti se dalje vaditi. Proč toraj z nemščino, ker ne služi za nič drugega, kakor da ovira splošen uspeh slovenskih ljudskih šol, čas pa, ki ji je odmerjen, naj se porabi za pouk v kmetijstvu!

V nemških šolah se slovenski otroci sicer nauče nekaj nemščine, v drugih predmetih pa zaostanejo. To pa vemo vsi, da mora biti tisti hlapec drugih, ki je zaostal v najpotrebnejši izomiki in če se je naučil blebetati nekaj nemškega, zna biti prav dober — hlapec Nemcem.

Kako nas želi toraj osrečiti celjska narodna stranka in njeni modri pedagogi, je iz navedenega jasno razvidno!

Kmetje, le vkup, le vkup!

Pre Franc Pšek, župan in veleposelnik v Hotitzi vasi.

Viribus unitis!
(Z združenimi močmi!)

Naše poljedelstvo trpi že čez četrto stoletja pod hudimi stiskami in ker se pridelovanje poljskih pridelkov ne izplača, rastejo dolgovi od leta do leta, in če ne bo pomoči, propade naš stan v nekaj desetletjih v žrelo velikega kapitala. Nastale bodo take razmere, kakor so na Laškem. Res čuditi se moramo, da vlada, ki ima natančno statistiko o gmotnih

razmerah in ji je naš položaj dobro poznan, tako počasi dela, da bi se zakonito uredilo razdolženje kmečkih posestev in se carina na tuje poljske pridelke tako uredila, da bi kmet ne bil primoran pod zgubo prodajati.

Dandanes se povsod priporočajo umetna gnojila za zboljšanje njiv in posebno travnikov. Cene umetnih gnojil so pa tako visoke, da si jih kmet ne more lahko kupiti in če se umetni gnoj v pravem času ne raztrosi ali pravilno ne napravi, se niti ne izplača.

Samo spodnještajerska dežela bi potrebovala mnogo tisoč stotov takih gnojil. Potem bi lahko mnogo več živine redili. Pa k nabavi umetnih gnojil je potrebna pomoč od vlade in države.

Kakor je iz razprave v poljedeljskem svetu razvidno, se je gospod Povše za kmečke koristi vrlo potegoval. Izpeljati se pa tudi mora, da bode kmet svoje pridelke direktno vojaški oblasti prodajal, da spekulant, ki so skeleča rana za kmečki stan, odpadejo. Pri konjskem klasificiranju se vedno kaže, da imajo kmetje mnogo konj za vojaško rabo sposobnih, pa žal samo na papirju, v istini jih kupujejo na Ogrskem. G. Povše je s statističnimi podatki dokazal, koliko dobi Ogrska preveč naročil za armado pri prodaji konj. Leta 1905. je vojaštvo potrebovalo in nakupilo 8756 konj in sicer 1948 iz Avstrije, 6808 iz Ogrske. Iz tega sledi, da je Ogrska 4492 konj več dala vojni upravi, kakor Avstrija. Po kvotnem razmerju imela bi Avstrija dati od 8756 konj 66 %, torej 5778, Ogrska pa 34 % — 2977 konj. Avstrija je namesto 66 % prodala le 22 % konj. Ogrska pa namesto 34 % celih 78 %. In če računimo remonte konje po 600 K, izkaže se, da je Avstrija v tem desetletju prodala 38.300 konj premalo, ali za 22.9 milijonov kron vrednosti manj skupila, kateri znesek je prišel v prid Ogrski. Ali ni to velika krivica? Ali še bomo pustili, da se še v prihodnosti tako z nami ravna. Če desetletja imamo povsod v Avstriji, kjerkoli je konjereja razvita, po večjih krajih državne žrebee. Ti žrebeci in postaje državo mnogo stanejo. Konjerejska društva si za zboljšanje konjereje res mnogo prizadevajo in zaslužijo pohvalo, pa poklicani faktorji zaslužijo grajo, da ne vplivajo, da bi se konji za armado od naših kmetov kupovali. Skoda je za zgoraj imenovanih 22 milijonov, ki bi lahko med posestniki v Avstriji ostali. Tudi o tem bo treba državnim poslancem v zbornici krepko zaropotati!

Ko bi se carinske razmere tako uredile, da bi ščitile kmečke pridelke, se revidiral in pravično recenil davčni sistem ali se uvedel progresivni davek na dohodke in dividende, prepovedali nam škodljivi

Cerkvena ura na Brdu.

Priredil Nedrotar.

Crkovič na Brdu je bil točen kot cerkvena ura. Niti ene minute se ni zakasnil v svoji službi in na prvi udarec ure že vleče za vrh pod zvonikom. Njegovo geslo je bilo: „Jaz sem cerkvena ura“.

Pripeti se, da je železna ura v zvoniku na Brdu obstala v letošnji hudi zimi. Urar na Glodomerskem je vkljub svoji veliki urarski spretnosti ni mogel pripraviti, da bi zopet šla. Zato so sklenili, naj v tem mrazu ura počiva in spomladi naj pride spretni urar iz mesta. Sedaj je bil Jošt, tako je bilo cerkovniku ime, v resnici cerkvena ura ali pravilno rečeno, prava cerkvena ura je bila žepna cilindur-ura cerkovnikova. Ta urica je šla tako natančno kot solnce, mesec in zvezde in Jošt se je lahko čisto na njo zanesel. Straničani so imeli torej zmirom pravilni čas, akoravno je ura v zvoniku stala, — samo enkrat jim je prišla navskriž. Zgodilo se je pa tako-le:

Bilo je na pustno ali mastno nedeljo. Župnik so v cerkvi en par svatov oklicali in drugi dan ob 6. jutraj naj bi bila poroka, potem bi se svatje odpeljali na vlak v Dražjo vas. V nedeljo zvečer odzvonil Jošt večno luč, zapre cerkvena vrata in vtakne ključ v žep. Pri cerkvi se spomni, da bi bilo še prehitro iti domov in se obrne v gostilno „na štani“. Tam so igrali dureka, Jošt jih je gledal en čas, med tem pa vrne par kupce za vrat. Jošt se nikakor ni bal vinskih duhov, katere je imel oštr zaklenjene v kleti, pa preveč rad jih tudi ni imel. Pred tem sta ga zadrževali služba in točnost, po-

sebnost pa njegova zakonska polovica, huda Neža imenovana.

Samo parkrat v letu so ga ti duhovi zmotili in in tudi to pustno nedeljo so ga premagali. Pet maslicev ga je zavžil in že se mu je zdelo, da nosi vse zvonove v svoji glavi. Začel je pri mizi glas zvonov posnemati in zvonil: Peter, Pavl, kum, kum, kum, ... Da bi grlo ne postalo suho, še vlije novi masle in sedaj so ga vinski duhovi popolno premagali. Imel je pa Jošt lepo navado, kolikokrat se ga je pošteno navlekkel, je na mestu trdo zaspal. Obe roki položi navskriž na mizo, na nje položi težko glavo in začne vleči dreto. Bila je 10. ura zvečer. Gosti so se že razšli, le Griček in Gabrov Peter sta se igrala dureka; nista se zmenila za dremajočega cerkovnika; o polnoči pa sta nehala igrati. Bila sta muhasta šaljivca, ki sta se rada pošaljila iz drugih, krčmar jima je pa pomagal.

Kmalu se je v glavi teh treh tičev skuhal šaljivi načrt. Kazalec na stenski gostilniški uri so za pet ur naprej pomaknili: na to vzamejo dremajočemu Joštu uro iz žepa, dajo jo tudi za 5 ur naprej in v žep nazaj. Vse pravilne ure so kazale ½ čez 12, cerkovnikova in gostilniška pa ½ čez pet. Sedaj zbudi jo trije šaljivci cerkovnika.

„Ti Jošt, ali bi že ne imel jutranjce zvonit“, reče Griček. Cerkovnik se zdravi, odpira oči, pa nič ne vidi in suče glavo na vse strani, toliko se je pa vendar prespal, da pride čez nekoliko časa k zavesti. Hitro potegne uro iz žepa.

„Hergulin“, zakriči „kmalo bo čas, da bi vabil, pa še nisem jutranjce zvonil... ob 6. pa je poroka, kaj bo?“

Pri teh besedah leti iz hiše. Oni trije muheljni pa so se od smeha držali za trebue. Cerkovnik je imel ključ pri sebi, zato mu ni bilo treba domov leteti, kar mu je bilo tem ljubše, ker je pri taki priložnosti imela njegova Neža zelo močan glas.

Hitro se oglasi veliki zvon v treh odnehajih: čez pet minut pa že veliki zvon z mogočnim glasom naznanja po fari, da bode čez pol ure poroka. — V vasi se slišijo posamezni glasovi, potem pa je zopet tiho. Cerkovnik je bil čisto zdelan in zdelo se mu je, kakor da bi Erjavčev Jur v njegovi glavi delal „rušt“ za kako novo hišo. V cerkvi pripravi, kar je potrebno za poroko, na to gre k farovškemu studentu ohladiti si nekoliko tako vročo glavo.

Že prileti Gregorčev Tonč in vpije:

Kaj je? Ali ni zvonilo? „Seveda je zvonilo, ob šestih bode poroka“, gode cerkovnik „ravno sem vabil“. „Ali se ti meša?“ kliče Tonč „vsaj je šele ½“. „Kaj govoriš ti“, reče Jošt, „cerkovnik na Brdu sem jaz, in jaz bodem vedel, kako zgodaj je“.

„Moja ura gre pri minuti“, zatrjuje Tonč. in kaže ravno ½.

„Kaj tvoja repnica kaže, mi je vseeno“, pravi cerkovnik, „cerkvena ura sem jaz“. Tonč odide, že prisopiha iz vasi nevestin oče in kriči: „Kdo ne da miru nocoj? Ravno kar je z velikim zvonom zvonilo“. „Seveda je zvonilo“, kriči cerkovnik, „in ako ne letite hitro domov po nevesto, lahko zvežejo župnik ženina z mlado Danijelko — v 10 minutah je 6 in potem bodem „vkup zvonil“.“

„Na naši uri je šele ½“, se opravičuje oče.

„Vaš čebul obesite v dimnik“, pravi cerkovnik, „ker gre vsake kvatre samo pravilno — ob 6. bodem „vkup zvonil“, ako so svatje tukaj ali ne“.